

KAPITEL XIII

Olika slag av mänskliga handlingar – Rätt och felaktig användning av trekrafter – Studiet av mänskliga verksamheter – Att minnas utgångspunkten – Inre avskiljande – Att lära sig se den falska personligheten – Masker – Buffertar och svagheter – Studiet av metoder – Väckarklockor – Omöjligheten att studera systemet från krass nyttyosynpunkt – Filosofiskt, teoretiskt och praktiskt språk – Skolans tre grader – Rätt tänkande – Långa och korta tankar – Intellectets uppgift – Olika värden – Nyfikenhet och vetgirighet – Kritisk inställning – Att påverka andra – Berättelsen om den sluge och djävulen.

JAG VILL GE ER NYTT MATERIAL ATT TÄNKA PÅ. Minns ni den utgångspunkt där idén om trekrafter förklarades? Det sades att varje handling, varje yttring, är resultatet av tre krafters samverkan. Detta är principen, och vi måste nu söka förstå hur vi skall börja studera den. När man studerar trekrafter, måste man vara mycket noggrann och gå långsamt till väga, använda de principer systemet ger och försöka tillämpa och utvidga dem, när så är möjligt. I synnerhet bör man akta sig för brådska och spekulat.

När man skall förstå vad som menas med trekrafter, skall man först och främst minnas att energiyttringar, allt slags verksamhet, i världen, i människans handlande, inom den mänskliga maskinen eller i det yttre skeendet, alltid består av trekrafter. Vi talade om sex olika trekrafter, som är fattbara för det mänskliga intellektet och som envar utgör en egen sammansättning av krafter, skild från de andra. För att begränsa studiet, inte göra det för invecklat i början, skall vi betrakta endast mänsklig verksamhet. Men här råkar vi på en svårighet. Vi har aldrig tänkt på att verksamheter i sig kan vara olika. Vi känner skillnaden mellan exempelvis trä och metall, och vi blandar inte ihop dessa material. Men vi förstår inte att en verksamhet kan skilja sig lika mycket från en annan som två olika material. För oss med vanligt tänkande är handlingar av ett och samma slag, med den enda skillnaden att den ene börjar med ett mål för ögonen och får ett visst resultat, och den andre med ett annat och får ett annat resultat. Vi tänker bara på motiv, mål och resultat, men inte på själva handlingarna.

F. Är då motivet mindre viktigt än vi tror?

S. Det bestämmer inte handlingen. Ni kan ha ett slags mål, men handling-

en kan vara av ett annat slag. Detta händer mycket ofta. Folk börjar göra något med ett visst mål i sikte, men deras handlingar är sådana att detta mål aldrig kan nås ens av en slump. Det är nödvändigt att samordna målet med handlandet, annars kan man aldrig uppnå det man vill.

Detta är vad vi måste förstå med avseende på våra handlingar, och vi måste försöka finna olika kategorier av handlingar. När vi börjar se på mänsklig verksamhet ur denna synvinkel och minns att det finns olika slags handlingar, oberoende av resultat, avsikter, känslor, material och så vidare, börjar vi se det. Det som fattas är inte förmågan att se, utan kunskapen om denna princip, som är ny för oss.

Vi kan inte genast börja söka efter alla de sex olika trekrafter som kan påträffas i människans verksamhet, ty vårt intellekt kommer då att blanda samman dem. Vi måste finna vägledande exempel på två, tre eller fyra slag av dem, så mycket vi kan se. Betrakta era egna handlingar och andra människors i er närhet, så kommer ni att se vissa skillnader. Det blir ett gott tankematerial. Alla livets orimligheter beror på att människor inte förstår att vissa saker kan göras med endast ett slags trekraft. De använder fel trekraft, ett felaktigt slag av handling, och förvånas över att resultaten inte blir vad de önskade. Till exempel är det ingen mening med att försöka undervisa med hugg och slag eller försöka övertala med kulsprutor. Finn era egna och bättre exempel på felaktigt bruk av trekrafter, så får ni att se att vissa resultat kan erhållas endast med ändamålsenlig handling. Iakttag er själv och livet i allmänhet; om ni riktar detta studium mot er själv, kommer ni att få se att om ni exempelvis önskar veta något om eller förändra något i er själv och ni behandlar denna fråga på ett formativt sätt, kommer ni aldrig att få ut någonting. Formativt tänkande är ett exempel på handling, som inte leder till förståelse.

F. Kan ni ge ett exempel på olika mänskliga verksamheter?

S. Tag två enkla exempel för att förstå idén! Att bygga ett hus kräver ansträngning i varje ögonblick, varenda bräda måste spikas på plats med en viss ansträngning; här övergår ingen trekraft i en annan utan ansträngning. Till sist står huset färdigt. Om man sedan vill bränna ned det, är det bara att tända en tändsticka och sätta den till något brännbart, och huset brinner ned. Om ni går djupare i detta, inser ni att det här rör sig om två olika verksamheter. Man kan inte bygga ett hus med samma slags verksamhet som den man bränner ned det med. I det andra fallet övergår en trekraft i en annan utan någon ansträngning, automatiskt, efter den första ansträngningen att tända en tändsticka.

Exempel på det tredje slaget av trekraft i vår erfarenhet kan påträffas endast i medvetet arbete, arbete utan identifiering, eller i verksamhet som har en bestämd egenart, vilken andra människor inte kan efterapa, såsom

konstnärligt skapande. Ansträngningar med själverinring och icke-identifiering hör till denna kategori. Om ni tänker efter, förstår ni att om man exempelvis vill måla en vacker tavla, måste man använda en annan trekraft än den man använder när man bygger ett hus, och en annan än den man använder när man bränner ned ett hus.

En annan trekraft kan kallas uppfinning, upptäckt, konstskicklighet.

Om ni tänker på dessa fyra olika verksamheter, ger de er material för iakttagelse och jämförelse. Försök att se varför och vari de skiljer sig åt!

F. Jag uppfattar inte skillnaden mellan konstskicklighet och byggandet av ett hus.

S. I det ena fallet krävs endast energi; i det andra något mera, någon kunskap eller förmåga att uppfinna.

F. Räknade ni ansträngningar att minnas sig själv till konsten?

S. Ja, det är samma trekraft. Enkel, blind ansträngning, såsom i kroppsarbete, gagnar inte i själverinring. Inte heller ansträngning i bemärkelsen av uppfinning, anpassning, hjälp.

F. Jag tycker att det svårt att tänka på analogier till dessa verksamheter.

S. Naturligtvis, ty ni är inte van vid att tänka på detta sätt. Det är ett helt nytt sätt att tänka. Ni försöker tänka på det vanliga, logiska, formativa sättet, och det räcker inte till. Det är nödvändigt att tänka, inte på ord utan på verkliga ting. Om ni finner fyra olika slag, vari skiljer de sig då åt? De skiljer sig åt i ansträngningens kvalitet.

F. Är formativ verksamhet destruktiv?

S. Den är inte destruktiv i sig, endast bristfällig. Men aktiviteter, som börjar med negativa känslor, är alltid destruktiva, de kan inget annat vara. Mycket ofta inser inte människor detta.

F. Jag förstår inte hur jag någonsin skall kunna vara säker på till vilken kategori jag skall föra en aktivitet.

S. Ni vet tillräckligt för att komma i gång. För varje resultat finns det en viss metod. Olika metoder ger olika resultat. Om ni har en vedklabb, får ni handskas annorlunda med den än med en sjuk människa. Det har ingen betydelse i vilka kategorier man sätter dem. Allting börjar med exempel. Vi försöker låtsas att saker är svårare än de är, men i verkligheten vet vi allt om det. Vi vet att det är en verksamhet att mörda och en annan att skriva dikter. Vi kan inte mörda med framgång med det slags energi man använder för att skriva dikter.

F. Finns det också olika slags tänkande, som är parallella med olika slags verksamheter?

S. Javisst. Varje slags verksamhet har sitt eget slags tänkande, även om vi inte är det varse. Men det som händer är att människor handlar på ett sätt och tänker på ett annat. Ibland sammanfaller de båda, men ofta står de i ett

felaktigt förhållande till varandra.

F. Men är inte handlingen resultat av tanken? Betyder inte rätt tanke alltid rätt handling?

S. Nej, inte alls. Man kan tänka rätt och handla fel. Förståelse är en sak; vilja och ändamål, ansträngning och beslut är en annan: de är två olika grader av saken. Det kan sägas att rätt tanke är ett steg mot rätt handling, men det betyder ännu inte att handlingen är rätt.

F. Hur kan man börja använda den rätta trekraften?

S. I stunder av ansträngning eller strax efteråt kanske ni inser att det är en felaktig ansträngning, att ni inte kan få vad ni vill ha med den. För varje bestämt mål finns en motsvarande ansträngning. Om ni fångar er själv, när ni använder fel ansträngning, betyder det att det är fel trekraft. Ni kanske inte kan använda den rätta trekraften, men ni kan sluta att använda en felaktig.

Det nya med denna idé om verksamheter är att de är annorlunda *i sig*. För oss är handling handling. I detta skede räcker det att förstå att resultaten av handlingar vi ser i livet – i synnerhet om vi inte tycker om dem eller finner fel i dem – ofta beror på att man använt fel trekrafter för att nå ett bestämt mål. Om vi förstår detta, förstår vi att vi med en bestämd verksamhet kan hamna endast där vi hamnar och ingen annan stans. För att hamna någon annan stans bör vi utföra en annan verksamhet. Men för närvarande kan vi inte välja, emedan vi inte vet.

F. Kan man lära sig vad slags handlingar man skall utföra?

S. Javisst. Man kan lära sig av arbetet. Skolarbete kan utföras på endast ett sätt. Alltså försöker man på ett sätt, ett annat sätt, ett tredje sätt, och förr eller senare kommer man på det rätta sättet. I vanliga förhållanden kan man inte se resultaten av sina handlingar, det finns för många möjligheter av självbedrägeri; men i skolarbetet kan man inte bedraga sig själv. Antingen får man ut något eller inte, och man kan inte få ut något på endast ett sätt. Det finns andra metoder att lära känna olika slags handling, genom intellektuell förståelse, men det skall vi vänta med. Jag skulle vilja att ni först förstår de allmänna principerna bättre.

Ansträngning, mål, motiv ingår ju alla i ordet "handling" och begreppet handling, så handlingar *är* förbundna med motiv, men inte på det sätt ni tror. Ett visst slags resultat kan erhållas endast med ändamålsenligt handlande; samtidigt bestäms handlandet också av motivet. Motivets är ibland viktigt, men också med de bästa motiv kan man göra de värsta tänkbara saker, ty vi använder fel ansträngning, och fel ansträngning ger fel resultat. Antag att ni vill bygga något och använder det slags ansträngning som kan användas endast att förstöra med; då kommer ni inte att bygga upp något, ens med de bästa avsikter, utan bara förstöra det.

Jag har givit er några exempel, försök att finna paralleller. Försök att finna till exempel att varken den handling som bygger ett hus eller den handling som bränner ned det kan måla en tavla; att samtidigt den handling, varmed man målar en tavla, inte är nödvändig för att bygga ett hus – detta kräver en mycket enklare ansträngning. Endast ett fåtal människor kan måla fina tavlor, men alla kan medverka i att bygga ett hus. Och samma ansträngning, som behövs för att bygga ett hus, räcker inte till för att uppfinna exempelvis ett nytt slags elektrisk klocka. Och den handling, varmed man uppfinner en elektrisk klocka, frambringar inte en vacker målning. Olika slags handling betyder olika trekrafter, men för närvarande är det bäst att låta trekrafterna vara och att inte tänka på vilken handling som betyder den eller den trekraften, ty det får er endast att tappa bort idéns betydelse. Ni måste försöka att endast se skillnaderna. På grund av okunnighet eller otålighet använder folk ofta fel trekrafter och förklarar sina misslyckanden med otur eller djävulen eller slumpen.

F. När man utför en viss handling, bör man då försöka tänka på hur just den handlingen skall jämföras med de exempel ni har nämnt?

S. Vi bör med känslomässig förståelse tänka på om handlingen motsvarar vårt mål. Sedan kan vi dels intellektuellt, dels känslomässigt, inse om den väg vi går kan eller inte kan leda till det önskade resultatet. Ibland kan vi känna detta. Då kan vi antingen hejda det eller försöka göra det på ett annat sätt.

Till exempel talar ni med någon, försöker övertyga denna människa om att ni har rätt i en viss sak och att hon har fel. Ju mer ni argumenterar, desto starkare övertygas hon om att det är hon som har rätt. Hejda er, så kan ni plötsligt få se att denna människa förstår er. Detta händer mycket ofta. Ju mer ni argumenterar, desto svårare blir det för den andra att förstå. Ni kan till och med pröva att hålla med henne och på det sättet få henne att förstå vad ni menar. Detta är bara ett exempel, men ni kan själv finna många exempel.

F. I ett sådant fall borde vi väl kunna veta om vi skulle komma med invändningar eller hålla med?

S. Om ni inte är identifierad, så ser ni det. Att komma med invändningar är ett sätt att övertyga, att hålla med är ett annat. Det som allmänt sett hindrar oss från att se vilken metod man skall använda är identifieringen. Det är en fråga om metod. Somliga metoder är riktiga och andra felaktiga. Om ni fortsätter att iakttaga, kommer ni att se det.

F. Kan man iakttaga tretalets lag i vardagen?

S. Ja, i självstudiet kan ni det, men det kräver tålmod. Ni kommer att få se att systemet alltid fyller funktionen av den tredje kraften mellan önskan att förändras och trögheten. Om vi har en tillräcklig mängd av den tredje

kraften att tillgå, så lyckas vi. I arbetet är den första kraften önskan att lära och beslutet att arbeta, den andra är motståndet. Ju mer vi arbetar, desto starkare växer sig motståndet. Endast med systemets hjälp kan vi övervinna motståndet. Det är en fråga om medvetande och vilja.

Försök nu att tala om något annat! Vi kan inte gå för fort fram med denna fråga om olika slags handlingar. Den ligger faktiskt bortom våra möjligheter att förstå för närvarande, men om vi går långsamt fram, kan vi få ut något av den. Nästan varenda idé i systemet utgör ett prov. Om man består ett prov, kan man gå vidare.

*

Ställ gärna vilka frågor ni vill, så skall jag försöka besvara dem. Det är mycket som glöms bort och blir kraftlöst, därför att vi glömmar utgångspunkten. Men i den stund vi förbinder saker och ting med begynnelsen, inser vi varför vi kom, vart vi är på väg och vad vi vill få. Vi inser då vad vi har fått av systemet och inser att vi inte kan räkna på mera, eftersom det material vi har inte har blivit tillräckligt smält. Vi måste alltid minnas utgångspunkten, minnas att den hänger samman icke enbart med ord utan även med sökandet efter det mirakulösa. Systemet skulle inte ha någon mening, om det inte funnes något sökande efter det mirakulösa.

Till exempel är jag förvånad över att ni inte ställer fler frågor om åtskillnaden mellan "jag" och (vad mig beträffar) "Ouspensky", ty det måste finnas mycket som inte står klart för er ännu. När man talar, skriver, tänker på arbetet eller på människorna i arbetet, måste man alltid fråga sig, "Vem är det som talar?" "Vem är det som skriver?" "Vem är det som tänker?" Om ni gör det, så kommer ni efter en litet tag att kunna urskilja vem det är som talar och känna igen de olika rösterna. Ni måste känna er falska personlighet och finna dess särdrag, dess ansikten, yttringar och röster. Ni måste veta vad den består av. Ibland kan ni faktiskt höra när den falska personligheten talar. Det är inte så mycket bevänt med att gå vidare utan detta, ty då kommer ni bara att snurra runt, runt i samma cirkel och alltid återkomma till samma ställe. När ni är säkra på att det verkligen är "ni", kan ni tala. Ni måste redan känna och misstro er falska personlighet.

F. Om vi gör det, ökar det då vårt framåtskridande i arbetet?

S. Ingenting kan garanteras. Det bör vara viktigt att göra det utan tanke på framtida belöning, ty åtskillnadens idé är tillräckligt viktig i sig.

F. Hur kan jag lägga mer tryck på mitt arbete att väcka min vilja att bekämpa den falska personligheten?

S. Fånga ett ögonblick då er falska personlighet vill göra något eller inte vill göra något, och stoppa henne då! När ni finner en konflikt mellan er och henne, beror det på er hur ni handlar. Om hon börjar strida, vållar

detta en känslostorm. Om det inte uppstår strid, sover känslorna. Allt uppstår genom friktion, friktion mellan det ställe, där "jaget" kan växa, och den falska personligheten. Arbetet med en själv börjar från den stund man känner denna delning mellan det man kan lita på i sig själv och det man inte kan lita på. Det man kan lita på är helt och hållet skapat av arbetet. Dessförinnan var det bara ett tomrum, men om man börjar arbeta, börjar något att vinna stadga. Men, jag upprepar, man kan lära känna det bättre och lita mera på det endast om man känner sin falska personlighet, annars kommer den falska personligheten att blandas med den och låtsas vara det verkliga "jaget" eller det verkliga "jagets" begynnelse.

F. Är den falska personligheten ett slags mask?

S. Människor bär masker av ena eller andra slaget och tror att de är exakt lika dessa masker, när de i verkligheten är helt olika. Envar av oss bär flera masker, icke en enda. Iakttag era egna masker och andras masker. Försök inse att ni i olika sammanhang har olika masker och lägg märke till hur ni byter dem, hur ni förbereder dem och så vidare! Alla har masker, men börja med era egna. Vi studerar aldrig masker, därför måste vi studera dem; det är mycket nyttigt. Mycket ofta börjar vi anlägga masker vid en mycket tidig ålder; redan som skolbarn bär vi en mask hos en lärare och en annan hos en annan lärare.

F. Är det ett slags skydd för en själv, eller är det efterrapning?

S. Det är ett slags skydd för en själv, och ändå inte bara det. Ibland har det, som ni säger, med efterrapning att göra. Man kan få se femtio eller ibland fem hundra människor, som bär samma mask.

F. Om man tog av masken, vad skulle man då finna där bakom?

S. Det är inte så lätt. Ni upptäcker att det bakom denna mask finns en annan mask. Eller, om ni inte arbetar, kan den inte tagas av – växer den fast vid ansiktet. Men om ni arbetar, är denna mask inte alls nödvändig, och utan den blir livet mycket lättare – det blir mindre av lögn.

F. Är inte en mask ibland ett ideal man försöker efterlikna? Ibland får den en att framstå bättre än man är.

S. Ibland bättre. Det är därför jag sade att den inte bara är ett skydd. Vi vill ju inte känna oss själva. När vi inom oss själva finner något som vi inte känner, får vi studera det. Vi tror att vi känner oss själva, och nu finner vi att allt vi vet är masker och att maskerna förändras. Vad de är, hur de uppstår, vad de har för ändamål – det är en annan fråga. Vi får studera maskerna själva, inte teorin om maskerna. Vi försöker alltid fly in i teorier – teorier känns trygga.

F. Är det möjligt att se den falska personligheten som en helhet?

S. Det är möjligt, men inte med en gång. Det är nödvändigt att arbeta, att studera den hos en själv och hos andra, sedan undan för undan kommer ni

att se den som en helhet, men länge kommer ni att se den från endast en sida eller en annan. Också det är bättre än ingenting. Men ni måste inse och får aldrig glömma att den finns där. Detta är skolornas främsta ändamål. Om den falska personligheten blir kvar överst, blir det inget över till er – den lägger beslag på allt för egen del.

F. På tal om olika röster har jag märkt att min röst skiftar med olika känslor och olika människor.

S. Den som har öron att höra med kan höra många skiftningar i rösten. Varje centrum, varje del av ett centrum, har en annorlunda röst. Men mycket få människor har öron att höra dem med. För dem som kan höra är det mycket lätt att urskilja mycket. Om ni till exempel talar sanning, är det en röst; om ni ljuger, är det en annan röst; om ni bygger saker på inbillning, åter en annan. Det är alldeles omisskännligt.

F. Menar ni tonfallet?

S. Ja, och även röstens faktiska ljud. Om ni tränar er att lyssna, kan känslacentrum höra skillnaden.

F. Ni talade om möjligheten av felaktig åtskillnad. Vad menade ni med det?

S. Antag att jag kallar allt jag tycker om "jag" och allt jag ogillar "Ouspensky"; det vore en felaktig åtskillnad. Det "jag" från vilket jag iakttar är en punkt; det har ännu ingen materiell existens, det är endast det foster ur vilket "jag" kan växa. Om jag tillägger det materiell existens, vore det felaktigt.

F. Borde man inte tillmäta det en viss vikt?

S. Ja, men endast med avseende på arbetet. Den som minns målet, den som vill arbeta, är "jag"; det övriga är "Ouspensky".

F. Jag känner att jag inte har något inom mig som jag kan lita på. Om jag får en stunds förståelse, förefaller den falska personligheten taga hand om det och den del av mig som förstod försvinna. Vad kan jag lita på?

S. Denna känsla, att man inte kan lita på sig själv, faller på i olika stunder i arbetet: som en villfarelse, som en undanflykt, eller den uppstår i verklig gestalt. Men detta sker senare; för närvarande är den insikten om maskinmässighet. För arbetet är en viss tid och en viss ihärdighet nödvändiga. Nu måste ni göra vad ni kan, med tiden kommer ni att kunna mäta resultaten av ert arbete.

F. Är fåfängan ett väsentligt inslag i den falska personligheten?

S. Den är ett av den falska personlighetens särdrag i en eller annan bemärkelse. Hos somliga människor kan den vara främsta särdraget, och då är den mycket uppenbar och synlig, men mycket ofta finns dessa särdrag bakom andra ting och visar sig inte.

F. Om arbetet emot den falska personligheten är en process, betyder det

att man kan gå upp och gå ner?

S. Ja, och ni måste förstå i er själv den falska personlighetens kraft och storlek; då kommer ni att förstå att människor mycket ofta inte har något annat, eller rent av att, om de har en viss möjlighet, denna helt uppvägs av den falska personligheten. Den falska personligheten avgör allt. I det vanliga livet styr den falska personligheten i varje stund, utom kanske i stunder; då man läser eller tänker på något. Men när man arbetar och magnetcentrum börjar växa, händer det ibland att den falska personligheten kan försvinna i tio eller femton minuter och ge magnetcentrum en chans att yttra sig. Det är så den falska personligheten försvinner. Den försvinner inte helt och hållet, den försvinner bara för en stund. Detta är vad vi måste försöka göra – att få den att försvinna för en tid.

F. Är det endast genom åtskillnad man kan arbeta med identifierandet?

S. Ja. Utan insikt om skillnaden mellan "jag" och den falska personligheten stärker alla ansträngningar endast den svagare sidan. Som jag sade, är denna åtskillnad grunden till allt arbete med en själv. Om denna idé inte förstås, kan inget uppnås; i allt måste man utgå från denna. Detta är den verkliga skillnaden mellan människor som är i arbetet och människor som inte är i arbetet. Människor som inte är i arbetet tror att de är vad de synes vara. Människor som är i arbetet förstår redan att de inte är vad de synes vara. Denna åtskillnad måste genomgå många förvandlingar, men den måste börja.

F. När jag ser vilken ballong av falsk personlighet jag är, är det då min uppgift att försöka se hur jag blev sådan?

S. Ni får studera er själv. Endast ett kan hjälpa i och ändra era förhållanden, och det är att ni lär känna er själv bättre. Detta innefattar mycket. Det finns olika grader och djup av insikt och förståelse. När man förstår tillräckligt, kommer man att göra något, kommer man att inte kunna sitta och låta saker pågå av sig själva. Försök konkretisera er fråga: vad är det ni har försökt göra och vad är det ni finner att ni inte kan göra? Sedan kan vi dryfta det. Måhända börjar ni från fel sak, på fel sätt.

F. Kan man finna ansvar inom sig?

S. Javisst. Men med avseende på vad? Ni påbörjar ett visst arbete; ni har ett ansvar mot detta arbete – åtminstone borde ni ha det. Men vem? Om ni kallar allt "jag", måste ni vid det här laget veta att det finns många "jag"; somliga av dessa känner ansvar, andra känner inget ansvar, emedan de inte har något att göra med detta arbete. För att se detta behöver man endast iakttaga.

F. Jag inser att allt leder tillbaka till frågan om hur man skall förstå mera.

S. Jag söker först förklara hur ni borde studera er själv. Ni måste finna ert särskilda hinder; det som hindrar er från att förstå. När ni finner det, måste

ni kämpa med det. Det kräver tid, man kan inte finna det genast, även om det i vissa fall är så tydligt att man kan se det nästan omedelbart. Men i andra fall är det nödvändigt att arbeta, innan man kan se det.

F. Hjälper grupparbete i detta?

S. Ni får inte sätta för mycket hopp till grupparbete, ty även om det är nyttigt för att låta många saker framträda, för experiment, prov och så vidare, är det ändå så att man i grupparbete befinner sig i en konstlad atmosfär, konstlade omständigheter. Den stund man lämnar en grupp, befinner man sig i naturliga omständigheter. Grupparbete kan visa vägen, men arbetet måste utföras i vanliga omständigheter. Vad är det för mening med att vara mycket duktig i en grupp och sedan, i samma stund man lämnar gruppen, bli identifierad och en maskin? Det är alldeles meningslöst.

F. Om någon i en skola här har ett mycket dåligt särdrag, såsom ett dåligt humör, får han då särskild hjälp att övervinna det?

S. Först när man har studerat och tillämpat alla de allmänna metoderna, kommer man till de särskilda kännetecknen. Det är nödvändigt att sätta in detta särdrag på sin plats, finna dess orsak. Orsakerna kan vara olika. Något dåligt särdrag kan vara så starkt att det kan vara det sista man blir av med – det kan man inte säga i förväg. Om ni börjar med att kämpa med hinder i fel ordning, får ni inga resultat. Samtidigt är det nödvändigt att ha det i sikte.

F. Om det är en negativ känsla och man iakttar och står emot den, förändras den då?

S. Det beror på känslan. I de flesta fall fördröjs det helt enkelt. Vi vet inte hur vi skall stå emot. Det finns en särskild nyckel till varje känsla. Vi måste finna huvudnyckeln, och för detta är det nödvändigt att först känna maskinen.

F. Om man känner sig nedslagen eller irriterad, vad kan man då vidtaga för åtgärder emot det?

S. För det första måste man försöka minnas sig själv och för det andra minnas att det som är nedslaget inte är man själv utan ens inbillade föreställning om en själv.

Människans framåtskridande börjar i den stund hon inser att det hon är är en sak och hennes inbillade föreställning om sig själv en annan sak. När hon inser att hon är mindre, svagare än hon trodde, att hon är sken alltigenom, har hon anträtt utvecklingens väg. Hon har praktiskt taget ingenting, men tillräckligt för att utvecklas.

F. Om jag försöker att inte vara identifierad med ett "jag", är jag då identifierad med ett annat, eftersom jag inte har något bestående "jag"?

S. Ni måste förstå att ni fick vissa ideer på samma sätt som herr Gurdjieff förklarade dem, det vill säga stegvis, så att ni först fick en sida av en idé

och sedan en annan. Mycket förklaras först elementärt, varpå fler detaljer tilläggs. När vi talar om en människa som inte är i arbetet, säger vi att hon inte har något "jag". Om en människa börjar studera och anstränga sig, betyder redan detta ett visst tillstånd; hon har magnetcentrum, och magnetcentrum är "jagets" begynnelse. Hon har därmed inte längre rätt att säga att hon inte har ett "jag". Naturligtvis kan hon inte säga att hon har ett fullständigt och bestående "jag", men hon måste redan ha ett tillväggångssätt, och detta måste betyda ett "jag". Det är ännu inte fullt medvetet, men det växer.

F. Vad är det för något man skall söka efter, när man försöker skilja den falska personligheten från det övriga i en själv?

S. Det är nödvändigt att förstå den falska personlighetens särdrag – vad den är sammansatt av. Ni kanske kan se den i de glimtar ni minns från den ålder då ni anser att den falska personligheten tog sin början.

Det finns två bestående ting i oss – buffertar och svagheter eller särdrag hos den falska personligheten. Envar har en, två eller tre särskilda svagheter, och envar har vissa buffertar, som är särskilt viktiga, ty de ingår i alla hans beslut och hans förståelse av tingen. Detta är allt som är beständigt i oss, och det är lyckosamt för oss att det inte finns något ytterligare som är beständigt, ty dessa saker kan förändras. Buffertar är konstgjorda, de är inte organiska, de har förvärvats främst genom efterapning. Barn börjar taga efter vuxna och skapar buffertar, och några andra skapas ovetande genom uppfostran och utbildning. Särdrag eller svagheter kan ibland upptäckas, och ifall man vet om ett särdrag och håller det i minnet, kan det hända att man finner vissa stunder, när man inte handlar utifrån detta särdrag. Envar har många särdrag, men två eller tre är särskilt viktiga, eftersom de ingår varje subjektivt viktig situation i ens liv; allt går genom dem, alla förnimmelser och alla reaktioner. Det är mycket svårt att inse vad detta betyder, ty vi är så vana vid det att vi inte märker det; vi är för mycket i dessa särdrag, vi har inte tillräckligt med perspektiv.

F. Måste främsta särdraget nödvändigtvis vara dåligt?

S. Det är främsta svagheten; tyvärr kan vi inte tänka att vårt främsta särdrag är styrka, ty vi har ingen styrka.

F. Hur kan det vara svaghet, om det inte finns någon icke-svaghet?

S. Det betyder maskinmässighet. Vi är mekaniska i allt, men i ett eller två avseenden är vi särskilt mekaniska och särskilt blinda; det är därför som de är främsta svagheter, ty vi kan inte se dem. Annat, som inte är svagheter, kan vi se.

F. Vad skulle ni kalla en svaghet? Dömer ni med etiska mått?

S. Nej. Som jag sade, är en svaghet något som man är som mest mekanisk i. Naturligtvis måste egenskaper, ni är absolut hjälplös, som mest sovande,

som blindast inför, vara era främsta svagheter, ty det finns grader i allt. Om det ej funnes grader i våra egenskaper och yttringar, vore det mycket svårt att studera. Vi kan studera oss själva endast tack vare dessa grader. Inte ens särdrag är alltid desamma; ibland kommer de till mer avgjorda uttryck och ibland, i sällsynta fall, visar de sig för oss en smula och kan upptäckas endast på det sättet. Men särdrag är svåra att se hos en själv. Ni kommer att bättre inse vad det betyder att vara mer mekanisk och mindre mekanisk, om vi tar ett annat exempel, såsom sjukdom. Om vi är sjuka, blir vi genast mer mekaniska; vi kan inte stå emot yttervärlden och tingen i den ens så litet som vi i vanliga fall står emot dem.

F. Ni säger att vi inte har något annat än svagheter. Önskan att vara fri är väl ändå ingen svaghet?

S. Det kan finnas önskan av det ena eller andra slaget. Antag att man inser sin svaghet och önskar göra sig av med den och samtidigt inte önskar lära sig metoderna för att göra sig av med denna svaghet. Det vore då en andra svaghet, som främjade och skyddade den första svagheten.

F. Men om man ständigt anstränger sig?

S. Det tillhör återigen den andra sidan av er, den som jag kallar "ni". Detta "ni" är inte en makt eller kraft, det är endast en sammanslagning av vissa slags önskan, önskan att göra sig av med något. Om ni inser att något är fel, och ni formulerar en önskan att bli av med det och ni sedan kan hålla er tanke riktad mot det tillräckligt länge, blir den en viss handlingsplan; och om denna handlingsplan förlängs tillräckligt, kan den ge resultat. Men det är nödvändigt att återigen tillägga att det behövs flera handlingssätt för att man skall få resultat, ett enda räcker inte. Vi får samtidigt arbeta med en sak och med en annan sak och en tredje sak. Om vi arbetar med ett enda handlingssätt, kommer vi ingen vart.

F. Jag förstod det inte, när ni en gång sade att vi inte kan förändra något men att vi måste handla annorlunda.

S. Försök tänka: alltmedan vi förblir sådana vi är, får vi ändå handla annorlunda. Man kan inte förändras med en gång, förändringen sker sakta. Men ni har mycket ni skall göra, och om ni gör det felaktigt, kommer ni aldrig att förändras. Att vara en maskin är ingen ursäkt, fastän folk tar till det: "Jag är en maskin, jag kan inte ändra något," och så gör de allt som förut. Innan ni kom till arbetet, förklarade ni allt med slumpen. Nu kommer ni fram till slutsatsen att morgondagen blir densamma som dagen, såvida ni inte förändras. Ni kan inte förändras, men ni måste "göra". Det är alltså nödvändigt att förstå enligt vilka handlingssätt ni måste göra saker annorlunda. Var och en har två eller tre särskilda saker, där han är van vid att handla på ett visst sätt och där han måste försöka handla annorlunda. Dessa saker är inte desamma för olika människor. Minns ni vad jag sade

om kunskap och vara? Tanken är att förändra varat på just den punkt där det är svårt för varje människa. En människa måste förstå vissa särdrag och avstå från att visa dem, en annan måste förstå vad det är som fattas hos henne och söka förvärva det och så vidare. Det är därför det måste till en skola. Vi behöver ständigt påminnas om mycket.

F. Hur kan jag bättre använda stunder när jag känner det mirakulösa med systemet?

S. Ansträng er mer regelbundet, inte bara då och då! Vet ni varför jag alltid talar om detta? Därför att det är självbedrägeri att tro att man kan vakna utan särskilt och långvarigt arbete. Vi måste inse hur svårt det är. Tänka, inte tänka, tala, inte tala, känna, inte känna, allt håller oss sovande. Nu talar vi teoretiskt om det, men arbetet kan inte vara teoretiskt. Faktum att man sover måste bli en bestående insikt, man måste erfara den med känslan. Men denna insikt i sig gör en inte vaken: det är nödvändigt att göra särskilda ansträngningar, om man vill väcka sig för en stund.

F. Är det inte nödvändigt att vara ganska vaken för att formulera sitt mål?

S. Det är något annat. Att inse och förstå är möjligt i ett slags halvsömn; liksom vi kan hitta hem, kan vi finna vägen till vårt mål. Att vakna är en långvarig process.

F. Är tvekan mellan två olika mål ett tecken på sömn?

S. Dels på sömn, dels på ofullständig förståelse. När man vet vad som är viktigast, tvekar man inte.

Vad man nu måste tänka på är metoder – hur vi skall vakna, vilka slags arbete som är bäst. Men vad är det för mening med att tala om metoder för att vakna, om man inte fullt ut inser att man sover? Vad tänker ni om det, vad känner ni om det tillstånd ni befinner er i, har ni gjort några iakttagelser? Detta är mycket viktigt, ty det finns mycket man kan tala om på allvar, endast om man inte hyser några tvivel i denna fråga. Det är alltså nödvändigt att tänka på detta tillstånd och dess olika verkningar och följder. Om ni tar en dag av ert liv och försöker granska den, skall ni få se att det finns mycket som ni inte skulle ha gjort, om ni inte hade sovit, eftersom de var onödiga eller felaktiga eller att ni gjorde mycket annat i stället för just det där, ty för att göra just det där behövde ni vara vakna. Alla dessa samtal, system, teorier kan vara till hjälp, endast om ni tillsammans med detta arbetar med er själva.

F. Man inser faran med att sova, men har man något som uppväger den tilltagande rädsla för obehag som uppvaknandet för med sig?

S. Om jag sover och inte vet om det, finns farorna där likafullt, så om jag börjar se farorna, är det bättre än att inte se dem, ty då kan jag akta mig för dem.

F. Jag märker att när jag upptäcker en metod, som får mig att minnas mig

själv, fungerar den några gånger och avtar sedan i styrka.

S. Ni måste ständigt byta sådana metoder; de gör inte verkan så länge – det hör till vårt tillstånd. Tag det som ett faktum; man behöver inte analysera det. Ju nyare och mindre väntat något är, dess bättre fungerar det. Detta hänger samman med grundprincipen för allt mentalt och fysiskt liv. Vi iakttar, i vanlig bemärkelse, endast förändringar i våra associationer. Vi uppfattar inte bestående associationer; vi märker endast förändringar. När ni har vant er vid dem, får ni därför låta något slags väckarklocka ringa; sedan vänjer ni er vid denna väckningssignal, så att den inte längre gör någon verkan. Om ni låter klockan ringa ständigt, märker ni den först när den slutar ringa.

F. Om man inser att man sover, skapar det sin egen väckande kraft?

S. Om man inser att man sover, måste man studera medel och metoder för uppvaknandet, men det får inte längre vara endast ett ord; det måste bli ett faktum som bygger på iakttagelse. Först då blir det möjligt att tala om det med större precision och mer praktiskt. När man inser att man sover, är man i det ögonblicket redan till hälften vaken, men det varar inte länge nog; i nästa ögonblick sätter något i gång i ens huvud, och man dras ner i sömnen igen. Det är därför man inte kan vakna på egen hand, varför genomtänkta metoder är nödvändiga – man måste ruskas om och ruskas om.

F. Och vem skall stå för omruskandet?

S. Det är det som är frågan. Ett visst antal människor, som vill vakna, måste vara sinsemellan ense om att om någon av dem sover, så får någon annan som är vaken ruska om den sovande. Men en dylik överenskommelse förutsätter uppriktighet; dessa människor måste verkligen vilja vakna och får inte bli arga eller stötta, när de blir omruskade.

F. Vad slags omruskning menar ni?

S. Vanlig omruskning. En finner ett sätt, en annan ett annat. Väckarklockor behövs också, men det är ännu nödvändigare att komma ihåg att byta dem så ofta som möjligt. Om man har det bekvämt, sover man, men om man intar en obekväm ställning, så hjälper det en att hålla sig vaken. Behagliga ting hjälper en bara att sova.

F. Kan man finna sina egna väckarklockor?

S. Man kan försöka, men det är nödvändigt att ständigt byta och variera och välja nya saker som väcker en. Annars kan vi vakna för en sekund, besluta att hålla oss vakna och inbilla oss att vi är vakna, när vi i själva verket gör allt detta i drömmen, med drömmens väckarklockor. Det är därför ständig kontroll är nödvändig och ständigt sannande om huruvida de verkligen väcker en eller bara framkallar nya drömmar, eller huruvida man helt enkelt inte hör dem längre. Det finns ingen anledning att taga till

något alltför stort; men om man försöker hämma någon liten ovana, kan det tjäna som väckarklocka men bara i ungefär en vecka. Till veckan därpå får man hitta på en ny, kanske något i samband med de människor man lever med eller dylikt. Man måste hitta på många väckarklockor.

F. Jag finner att jag är mer medveten om mig själv, när jag är ensam, så jag försöker träffa så få människor som möjligt.

S. Nej, nej, ni måste försöka minnas er själv i alla förhållanden. Om ni minns er själv, när ni är ensam, så glömmer ni er själv, när ni är bland folk, och om ni minns er själv, när ni är bland folk, glömmer ni er själv, när ni är ensam. Om ni begränsar er till endast en samling omständigheter, förlorar ni med en gång. Den bästa tiden att försöka minnas sig själv är när omständigheterna är som svårast, och de svåraste omständigheterna är inte för handen, när ni kan välja ensamhet eller sällskap, utan när ni inte har något val. Och varför är då de svåraste omständigheterna de bästa? Därför att det är då, som själverinringen ger de bästa resultaten. I lätta förhållanden, antingen ni beslutar att vara ensam eller icke, kan ni erhålla några resultat; men om ni hamnar i en mycket besvärlig situation och ändå lyckas minnas er själv, så går resultaten helt enkelt inte att jämföra.

F. Finns det någon handling man kunde taga till, förutom själverinringen, för att motverka krav på hänsyn?

S. Gör det, så kommer det att visa er! Det är allt ett och samma: om ni kräver hänsyn, ältar, kan ni inte minnas er själv. Om ni vill sluta kräva hänsyn, måste ni minnas er själv; utan själverinring kan ni inte hejda kravet på hänsyn.

F. Kan själverinringen hjälpa en att komma till rätta med något sådant som klen hälsa?

S. Det där vet jag ingenting om. Det är en sak för läkare, inte för oss. Vi har fått veta att själverinringen medför vissa kemiska effekter, men inte med en gång. Vi kan studera den endast psykologiskt; vi vet inget om kemin, men vi kan säga att vi kommer att *må* annorlunda. Som en allmän regel kan jag säga att varenda gång man försöker studera systemet från en vanlig, krass nyttopunkt, sviker det. Systemet är inte avsett för detta. I somliga fall kan själverinringen medföra ett fysiskt resultat man inte väntat sig, men om man försöker arbeta för att få detta resultat, kommer det inte att ske.

F. Men är inte den fysiska hälsan viktig?

S. Visst måste man försöka vara mer eller mindre frisk, så att man söker bot om man blir sjuk. Hälsofrågan är viktig, men ni kan inte slå ihop den med frågan om medvetandet. Att utnyttja dessa ideer för hälsans skull vore alldeles förgäves, även om de oavsiktligt kan bli till hjälp.

F. Förutsätter medvetandet riktad uppmärksamhet och vilja?

S. Allt detta: uppmärksamhet, medvetenhet, enhet, individualitet, vilja, är olika sidor av ett och samma. Vi delar upp det i flera, men de är ett och samma. Vi kan äga dem allihop korta stunder, men vi kan inte behålla dem. Om ni iakttar er själv tillräckligt länge, kommer ni att finna ögonblick som rymmer så gott som allt. Men endast *ögonblick*. Vårt mål är att öka dessa ögonblick, stärka dem, fixera dem liksom man fixerar ett fotografi.

F. Hur bör man göra det?

S. Allt arbete leder i samma riktning. Att hitta på namn på saker vi inte äger hjälper inte. Det är nödvändigt att göra något med det.

F. Beror ögonblick av uppmärksamhet på frånvaro av sådant som avleder oss?

S. Det finns alltid sådant som avleder oss, men det är ju vi som skall ha kontroll. Om vi lutar till omständigheterna, kommer arbetet att ske i känslodelarna av centra, inte i tankedelarna. Om det sker i tankedelarna, kräver det riktad uppmärksamhet. Våra centra finns där, fullt utvecklade, väntar på att användas, men vi använder inte de högre delarna av dem.

F. Måste man offra allt förutom "allt trams" för att nå högre tillstånd?

S. "Trams" är kanske ett bra ord, Men när ni offerar det, är det inte trams för er. Objektivt sett kan det vara trams, men om ni ansåg att det vore trams, vore det inget offer.

F. Det finns en strid inom mig, och fastän jag vet vad jag vill, gör det ingen skillnad. Jag gör fortfarande det som är dåligt för mig.

S. Det betyder att ni endast *vet*. Att kunna "göra" är något annat. Kunskapen ger i och för sig inte tillräcklig kraft för att ni skall kunna göra vad ni vill. Ni får samla energi långsamt, främst genom att kämpa med inbillning, med uttryck av negativa känslor, med prat och så vidare. Detta ger er möjligheten att göra det som är bäst för er.

F. Om man hade en annorlunda inställning till saker, skulle ens känslor vara annorlunda, eller hur?

S. Vad då för annorlunda inställning? Och vad då för saker? Hur skall jag kunna svara på det? Det finns miljontals saker i världen och miljontals annorlunda inställningar. Det här är ju en praktisk fråga; den kan inte ställas på det språket. Försök se hur er fråga skulle låta i en annan människas öron, ty ni vet ju vad ni menar med annorlunda saker och annorlunda inställningar, men jag vet det inte.

F. Jag frågar med tanke på rätta inställningar som ett vapen mot negativa känslor. Betyder en inställning att man godtar eller förkastar?

S. Det är inte en fråga om att förkasta, det är en fråga om att förstå. När jag talar om rätta och felaktiga inställningar i detta sammanhang, menar jag inställningar till negativa känslor i allmänhet, och negativa känslor i

allmänhet utgör ämne för samtal om maskinens sätt att fungera. När ni talar om er egen iakttagelse eller ert personliga arbete, måste ni beskriva vilken negativ känsla ni menar: svartsjuka, fruktan, vrede och så vidare. Man kan inte generalisera, eftersom negativa känslor är mycket olika och inställningarna är olika. Om det ena kan ni säga en sak och om den andra något annat. Om vi tar de negativa känslorna alla i klump, har de en viss gemensam egenskap, men när ni talar om era egna iakttagelser, måste ni fatta saker enligt en annan skala, inte tala om inställningar, negativa känslor, inbillning, identifiering som om de vore abstrakta ting på tusen miles avstånd från er. Det går bra att använda dessa termer, när man förklarar allmänna förhållanden, men ni kan inte använda dem, när ni talar om ert eget arbete. Ni har ett visst personligt arbete att utföra. Ni kommer hit och har ett visst mål, ni vill ha något, och det är något inom er som hindrar er – och ändå talar ni om inställningar, negativa känslor, kräva hänsyn och så vidare. Tala om verkliga saker! De där termerna kan ni hitta i en bok, och ni talar som om ni hämtade fraserna ur en bok.

Ni måste förstå att i vårt system – och i vilket system som helst för den delen, antingen det är allmänt erkänt eller inte – finns det tre olika språk eller tre tänkesätt: det filosofiska, det teoretiska och det praktiska. När jag säger, “det där är teoretiskt” eller “det där är filosofi” till svar på en fråga, betyder det att språket är fel. Man kan inte fråga om något på det filosofiska sättet och vänta sig ett praktiskt svar. En abstrakt fråga kan inte ges ett konkret svar.

Ni måste förstå att skillnaden i betydelse mellan dessa ord – “filosofiskt”, “teoretiskt” och “praktiskt” – är alldeles motsatt den betydelse som vanligen tilläggs dem. Det filosofiska sättet att behandla en fråga är det lättaste, det teoretiska är svårare och mer användbart, och det praktiska är det allra svåraste och mest användbara. Det kan finnas filosofisk kunskap – mycket allmänna ideer; det kan finnas teoretisk kunskap – när man beräknar saker; och det kan finnas praktisk kunskap – när man kan iakttaga och göra experiment. På filosofiskt språk talar man inte så mycket om saker som om möjligheter; med andra ord talar man inte om fakta. På teoretiskt språk talar man om lagar, och på praktiskt språk talar man om saker på samma skala man själv och allt i ens omgivning befinner sig på, det vill säga: om fakta. Det handlar alltså egentligen om skillnader i skala.

Tingen kan fattas på dessa tre skalor, och många ting förändras fullständigt med den skala man fattar dem på: de är något visst på den filosofiska skalan, helt annorlunda på den teoretiska skalan och åter helt annorlunda på den praktiska skalan. Försök finna exempel. Somliga ting kan fattas på alla tre skalorna, andra på endast två, och vissa endast på en. Icke ens när man talar med sig själv, får man blanda dessa tre skalor, annars kommer

man endast att vålla mer förvirring än som redan råder och endast förstå allt mindre.

F. Är ansträngningen att minnas sig själv praktisk?

S. Den kan vara praktisk, den kan vara teoretisk och den kan vara filosofisk.

F. Objektiv medvetenhet tycks höra till den filosofiska skalan?

S. Alldeles tvärtom: den är mycket praktisk. Men om ni menar för oss, så är förvisso den objektiva medvetenheten en filosofisk idé. Samtidigt är det möjligt att studera beskrivningar av glimtar av detta tillstånd. Om man studerar dessa skildringar och försöker finna likheter, kan det bli teoretiskt.

F. Jag skulle vilja förstå denna indelning bättre. Jag vet inte vad som är praktiskt.

S. Det betyder vad man kan göra – i alla bemärkelser. Men “göra” kan finnas på en skala eller på en annan skala. Att göra är alltid viktigare än att tänka eller prata. Om vi fattar det så att det filosofiska är tanke, det teoretiska tal och det praktiska handling, så är det praktiska viktigast.

F. Vad är filosofiskt tänkande?

S. Tänkande på en mycket stor skala. En sak kan te sig mycket vacker på den filosofiska skalan. Samma sak fattad på den teoretiska skalan kan vara en mycket inskränkt och enfaldig teori, och praktiskt genomförd kan den vara ett brott.

När jag först hörde talas om indelningen i filosofiskt, teoretiskt och praktiskt, fick jag veta att kunskapsskolor, som härrörde från högre intellekt, kunde indelas i tre klasser: praktiska skolor stod högst, därefter kom teoretiska skolor och sist filosofiska skolor. Men vanligen fattar vi såsom praktiskt sådant som trädgårdsskötsel, skomakeri och så vidare. Med teoretisk kunskap förstår vi matematik, geologi och så vidare, och med filosofisk förstår vi det vi vanligen vill ha – filosofi. Men enligt detta system är filosofiska skolor blott förberedande skolor.

F. När jag först kom till föreläsningarna, trodde jag att ordet “skola” betydde tankeskola, men nu förefaller det vara alldeles som den skola jag gick i, när jag var pojke.

S. Just det. Det handlar inte om att tänka utan om att göra.

F. Är det inte på sätt och vis också en tankeskola, eftersom görandet måste komma från tänkandet?

S. Visst måste det finnas ett visst mått av tänkande, ty utan att tänka kan vi ingenting göra. Men tänkandet är endast en stödjande process, det är inte ändamålet. I en tankeskola är det tillräckligt att tänka på frihet, medan vi däremot vill *vara* fria, vi är inte tillfreds med att endast tänka på det.

F. Skulle denna skola vara av alla tre slagen eller endast ett?

S. Jag tror det är bäst att säga: alla tre. Den har tre sidor. Också fattar somliga människor systemet filosofiskt, andra teoretiskt och åter andra praktiskt. Man får inte glömma att samma sak kan fattas på olika sätt.

F. Hänger då detta system samman med filosofi?

S. Det kan inte vara helt fritt från den. I somliga avseenden är filosofin ett berättigat slag av tänkande. Men när man tänker på människans utveckling, på människans framåtskridande, är det bättre att söka efter psykologiska hållpunkter och inte efter filosofiska. Psykologiska hållpunkter är fakta, de övriga kan vara inbillning. Även om människans intellekt sysslar med stora filosofiska problem, kan hennes vara befinna sig på en ganska låg nivå. Men om en människa är mer medveten, så kan alla hennes sidor utvecklas.

F. Vem sätter psykologiska värden?

S. Det finns bestämda objektiva tecken, som man kan döma efter – bestämda inre rättesnören. Vid en viss punkt kan de bli objektiva. Som jag sade, söker vi inte efter filosofiska hållpunkter, vi vill ha psykologiska hållpunkter. Det är mycket viktigt att förstå detta. Filosofiska slutsatser kan vara blotta ord, retorik, men ifråga om psykologiska hållpunkter kan det inte råda något misstag – för en själv.

F. Är man lat, om man använder filosofiskt tänkande?

S. Inte nödvändigtvis. Ibland finns det saker man kan fatta endast filosofiskt, andra endast filosofiskt och teoretiskt. Det finns saker, som vi inte kan behandla praktiskt och som vi måste finna analogier till. Ibland är det därför alldeles riktigt. Men det finns saker, som man kan fatta endast praktiskt, ty först då kan man värdera dem.

F. Ni talade om att "tänka i nya kategorier". Detta förefaller mig lika omöjligt som att kunna "göra".

S. Just det. Samtidigt är det så att när ni börjar förstå andra kategorier, kommer ni att kunna tänka annorlunda, åtminstone ibland. Men detta är inte hela beskrivningen av det rätta tänkandet. Mycket ofta tänker man inte i rätta kategorier, därför att man inte har tillräcklig kunskap. Också i vårt tillstånd kan vi tänka bättre eller sämre.

F. När jag försöker tänka på ett nytt sätt, vet jag inte var jag skall börja.

S. Ni har gott om material – detta system. Försök återskapa det i er tanke, föreställa er att ni förklarar detta systems ideer för någon. Försök rekonstruera vad detta system säger om människan och världsalltet. Om det är något ni inte minns, fråga andra. Detta är en god övning. Antingen tänker ni era egna tankar och styr dem i de banor ni önskar eller löper de i sina egna banor. Om de löper i sina egna banor, kan ni inte vänta er positiva resultat. För att de skall ge resultat, måste ni styra dem.

F. Måste jag finna på nya ord för alla systemets ord och ideer, när jag

föreställer mig att jag förklarar systemet för utomstående?

S. Ni kan inte uppfinna nya ord. Det finns en bestämd regel, som säger att när ni talar om systemet, måste ni använda exakt samma språk som ni lärde detta system på och hänvisa till ursprunget. Det kommer aldrig att bli nödvändigt för er att dölja det.

F. Är det så att vi inte kan tänka annorlunda, förrän vi fullständigt gör oss av med våra gamla tänkesätt?

S. Nej, ni kan inte vänta på detta; ni måste göra det nu. Ett exempel på att tänka i nya kategorier är att tänkandet måste vara avsiktligt. Vi inser inte att allt blir annorlunda, om något sker avsiktligt eller icke avsiktligt.

F. Om man försöker hejda den mekaniska tankeprocessen och tänka på ett nytt sätt, tenderar då inte det andra sättet att tänka att bli mekaniskt det också?

S. Jo, allt har en tendens att bli mekaniskt, så när ni försöker göra något på ett nytt sätt, måste ni iakttaga inte bara vad ni avser att göra utan mycket annat också. Identifiering får inte ingå däri, inbillning får inte ingå; ni måste lära er att styra associationer och ha endast dem ni behöver, i stället för att låta dem styra er.

F. Men finns det något annat slags tänkande förutom det associerande?

S. Det finns kontrollerat tänkande. Man kan begränsa sitt tänkande till en viss bestämd punkt eller ett visst bestämt mål. Associationstänkande är slumpartat. Vi kan fortsätta att tänka enligt gamla associationer utan att försöka ändra dem eller vi kan pröva nya associationer genom att införa nya synsätt.

F. Vad gäller rätt tänkande: när jag försöker tänka på något som hänger samman med systemet, rinner det ut i sanden.

S. För att tänka rätt är det inte tillräckligt att bara tänka på systemet, det är *det sätt* ni tänker på som är viktigt. Ni kan tänka rätt eller fel på systemet eller på något som inte har något med systemet att göra. Det handlar alltså inte om tänkandets föremål, utan om sättet att tänka. Och sättet kan inte beskrivas. Ni måste finna exempel på felaktigt tänkande och exempel på riktigt tänkande och sedan jämföra dem. Vi måste lära oss att styra vårt intellekt; vi måste genomskåda det formativa och bristfälliga tänkandet och kunna använda hela vår hjärna i stället för endast en liten del. Det enda som kan hjälpa i detta är att minnas sig själv.

Ni måste försöka finna någon personlig anknytning, något personligt intresse i den fråga ni vill tänka på. Då kommer denna att växa och utvecklas. Med "personlig" menar jag vad ni tänkte dessförinnan, frågor om den som kom till er av sig själva och som ni inte kunde besvara eller något liknande. Och när ni finner att ni nu kan se mer, kan det ge er en knuff framåt till andra saker.

F. När man tänker på någon idé i systemet, är det svårt att hålla kvar en tankegång i jämförelse med de vanliga saker som händer i ens huvud – materialet är så begränsat.

S. Nej, materialet är mycket stort – det är något annat som är begränsat. Antingen är önskan begränsad eller ansträngningen begränsad, men inte materialet.

F. Jag skulle vilja veta orsaken till motståndet mot att utestänga andra tankar, som smyger sig in.

S. Det finns två orsaker – orsaken till motståndet är en och orsaken till de tankar som kommer och avbryter är en annan. Den andra visar vårt vanliga sätt att tänka – vi kan aldrig hålla kvar en tankegång, eftersom slumpmässiga associationer kommer in. Motståndet är en annan sak; det är resultatet av brist på skicklighet, brist på kunskap om hur man skall handskas med det, brist på erfarenhet av avsiktligt tänkande i en viss bana. Denna förmåga måste skolas.

Jag kan omtala för er vad som fattas i vårt tänkande, men om ni inte har gjort några egna iakttagelser om det, säger det er inget. Varje tanke är för kort; våra tankar borde vara mycket längre. När ni har erfarenhet av korta tankar och långa tankar, kommer ni att förstå vad jag menar.

F. Jag har slagits av begränsningarna i vår tankeförmåga. Vad beror de på?

S. Först när ni har exempel på ett bättre slags tänkande inom er själv, använder högre delar av centra, har mer medvetenhet, kommer ni att inse vad dessa begränsningar beror på. Vi vet att vårt intellekt är begränsat, men vi vet inte vari det är begränsat. När ni känner dessa två sätt att tänka och förmår jämföra dem, kommer ni att veta vari skillnaden består, och då blir det möjligt att tala om orsaker.

F. Måste en människa med ett mycket starkt intellekt utvecklas snabbare än en annan, som inte har ett så starkt intellekt?

S. Ibland, ibland inte. Det sker inte så mycket genom intellektet som genom balans mellan centra och medvetandets utveckling, ty även i sitt vanliga tillstånd kan människa 1, 2 och 3 vara mer vaken eller mindre vaken, mer medveten eller mindre medveten. En människa med ett starkt intellekt kan sova djupt, och då kan hon vara alltför säker på sin intellektuella förmåga och alltför identifierad med den för att börja arbeta. Hennes intellekt kan stoppa henne. Detta händer ofta. Det är ofta, som den intellektuella utvecklingen hindrar studiet, då människan är alltför mycket lagd att säga emot, begär definitioner på allt och så vidare. Att intellektet utvecklas är inte tillräckligt, mycket snart blir arbetet med känslorna nödvändigt.

F. Jag har märkt att människor, som aldrig tänkt, ofta verkar finna arbetet

mindre svårt än andra, som har tänkt. Vilketdera är bäst?

S. Ingetdera är bra – att inte tänka och att tänka för mycket.

F. Gäller detsamma människor som anses mycket begåvade i livet?

S. Människor som anses mycket begåvade kan vara sinsemellan mycket olika, så det är svårt att tala om dem alla såsom en enda kategori. De kanske är verkligt begåvade, de kanske bara låtsas vara begåvade, eller kanske andra anser dem begåvade. Men om ni menar människor, som är mycket identifierade med sin begåvning, så kan det vara mycket svårt för dem, inte till följd av deras begåvning utan till följd av deras identifiering. En fördel i livet betyder ibland en nackdel i arbetet, ty ju bättre människa 1, 2 och 3 man är, desto mer egenvilja och egensinne måste man övervinna. Det enklaste och mest fördelaktiga från arbetets synpunkt är att vara en alldeles vanlig människa.

F. Är det inte väsentligt att nå framgång i livet? Eller bör man vara icke-identifierad med livsverksamheterna, vad resultatet än blir?

S. Bådadera är nödvändigt. Framgången är inte farlig i sig, blott man icke identifierar sig med den. Målet är inte framgång eller misslyckande, utan icke-identifiering. Framgången kan vara till hjälp i många avseenden.

F. Hur stor betydelse har intellektet i systemet?

S. Intellektet har en mycket stor betydelse, eftersom vi utgår från det. Det är det enda centrum som lyder sig självt. Men intellektets utveckling kan fortgå endast till en viss gräns. Möjligheterna ligger i känslocentrum.

F. Har vi något att kontrollera våra tankar med nu?

S. Om ni har intressen åt rätt håll, kontrollerar dessa intressen allt annat i en viss utsträckning. Om vi inte är intresserade, har vi ingen kontroll.

F. Ni sade att när man försöker tänka rätt om dessa ideer, behöver man använda tankedelen av tankecentrum. Kan man göra detta genom att försöka kontrollera uppmärksamheten, när man tänker?

S. Nej, det är en samtidig handling; man kan inte dela upp den. Faktum är att ifråga om vissa saker kan man tänka endast i tankedelen – om ni tänker rätt och formulerar rätt vad det är ni vill tänka på. Sedan måste ni förstås hålla er till denna idé utan att förlora er i inbillning. Det är alltså själva funktionen, som bestämmer platsen.

F. Jag har kommit till slutsatsen att jag inte vet hur jag skall tänka på det jag vill tänka på. Beror det på buffertar?

S. Jag tror att det helt enkelt beror på att vi är ovana vid att tänka på dessa ideer – vi tror inte att det är nödvändigt att tänka på dem. Om vi inser nödvändigheten, så kanske vi kan göra det. Men buffertar har inget med saken att göra.

F. Jag tror att det är en allmän erfarenhet att det förstör mer än det bygger upp, om man tidigt kommer i kontakt med systemet.

S. Som jag ser det, är föreställningen om uppbyggnad och förstörelse felaktig. Det är ingenting som förstöres, men om vi inbillar oss att vi äger något vi inte äger, så kan vi när vi börjar arbeta se att vi trodde att vi ägde något vi inte äger. Detta betyder att det är en illusion och att vi måste offra den. Vi kan äga verkliga ting eller illusioner. Vi förlorar inget vi verkligen äger; vi förlorar endast föreställningen att vi äger något vi inte äger.

Det händer ofta att människor blir besvikna i arbetet, därför att de från allra första början väljer och godtar vissa saker men inte andra. Efter någon tid har de inte längre systemet utan sitt eget urval ur det, och detta fungerar inte. Andra vill förstå endast intellektuellt och vill inte experimentera med sig själva och iakttaga, men utan praktiskt arbete är det omöjligt att gå vidare.

F. Blir vi tillsagda när vi kan börja arbeta praktiskt?

S. Ni har arbetat praktiskt från första början. Om ni hade arbetat endast teoretiskt, skulle det betyda att ni inte har gjort något. Detta arbete är praktiskt från första början.

Som jag ofta sagt, är det första villkoret att vi aldrig får glömma vad vi vill ha. Människor kommer till detta från olika håll. Somliga vill veta. De inser att det finns en viss kunskap och att det någonstans kanske finns människor som vet, och de vill få denna kunskap. Andra inser sina svagheter och förstår att om de kan göra sig av med dem, kommer det att bli annorlunda. Människor kommer alltså med olika mål, och de får aldrig glömma hur det började. De kan påminnas om det, men det bättrar föga, om de själva inte minns.

F. Jag önskar att jag kunde stärka mitt mål. Jag fortsätter att reagera på samma sätt som förut och förefaller vara lika mekanisk. Det är väl nödvändigt att verkligen försöka?

S. Att verkligen försöka hjälper inte i sig; det måste bygga på förståelse. Det handlar mer om värdering, allmän värdering, värdering av ideerna. Ifråga om nästan allt kan ni tänka på ett nytt sätt – ett bättre sätt än förut. Ni kan förstå och förbinda många saker, som ni inte kunde se sambanden emellan eller förstå, innan ni kom. Men tyvärr vill ni behålla alla de gamla tänkesätten och samtidigt ha de nya, och därför finns det inget utrymme för det nya.

Återigen: om ni har negativa känslor som blivit ovanor, kan ni inte minnas er själv medan ni har dem; så för att minnas er själv, för att arbeta, måste ni ha en smula fri tid. Det handlar inte så mycket om att det inte finns något mål som att ni inte vill offra något. Ni kan inte behålla allt ni äger och samtidigt få nytt.

F. Är det bristen på enhet i människan, som gör det så svårt att finna det praktiska sambandet mellan systemets mål och målen i det vanliga livet?

S. Det finns inga mål i det vanliga livet; det är där ni far vilse. I det vanliga livet korsar ett mål ett annat mål och förstör det eller förändrar dess natur, så att det till slut inte finns några mål.

F. Ni säger att mannen på gatan inte har något mål. Men när man blir äldre, flaxar man inte omkring lika mycket som förr, fattar man intresse för något visst.

S. Det är ensidigt. Det finns många andra sidor av ens vara och kunskap, vilka detta intresse inte alls berör. Somliga människor kan utveckla en viss enhetlighet också i livet, men de är undantag. Om, som ni säger, man fattar intresse för något visst, är det bara en liten grupp av "jag", som utvecklar detta intresse; andra vet inte om det; endast en liten minoritet beröres. Det finns således två frågor här: frågan om mindretal och flertal och faktum att, om ett visst intresse framträder, detta inte berör så många andra saker och upptar endast en liten del av ens vara. Hela varat deltar aldrig däri.

Jag tror att det som sades tidigare i denna fråga om värden i arbetet och i det vanliga livet måste förstås bättre. I det vanliga livet finns det så många inbillade värden att det är nyttigt att klargöra saken något. I livet har de bästa tingen ingen mening; människorna ser det som är litet men förbiser det som är stort. I arbetet måste man göra många olika saker först för att känna att man håller på att vakna. Sedan kan det komma annat; allt kommer, ty detta är endast början.

Det är nödvändigt att ha ett mål i arbetet, men det kan inte vara ett godtyckligt eller påhittat mål. Det kan finnas endast ett mål – att vakna – och det kan komma endast när man inser att man sover, annars finns det ingen nödvändighet för det. Alla andra mål, hur man än formulerar dem, måste vara i linje med detta. Sedan, när man vill vakna, börjar man se hinder, ser man vad som håller en kvar i sömnen; man finner en mängd mekaniska funktioner, prat, lögn, negativa känslor och så vidare, och man inser att hela livet består av mekaniska funktioner, som inte lämnar någon tid över för uppvaknandet. Då förstår man behovet av att undertrycka dem eller åtminstone göra dem mindre starka; då kan man få tid över för uppvaknandet.

F. Mitt problem är: vill jag egentligen vakna?

S. Vad kan jag då säga? Antag att ni kommer in i en butik och frågar: "Vill jag köpa något här eller inte?" Det är detsamma i detta fall. Hur kan jag svara på det? Ni måste förstå att ni först får endast obehagliga saker. *Kanske* (jag säger bara kanske) möjligheten att få något behagligt beror på möjligheten att taga emot något mycket obehagligt; kanske detta är enda chansen. Och om ni går med på att få något mycket obehagligt, får ni alltid mer än ni tiggde om. Om ni säger ja till ett halvt kilo obehagligheter,

får ni tjugo kilo. Den stora frågan är: vad skall vi betala med för mynt? Ansträngning är inte giltigt betalningsmedel ännu; ansträngningen måste växlas till något annat och detta åter till något annat, tills ni kommer fram till något som kan vara giltigt betalningsmedel. Det är mycket invecklat. Men vad var det som skrämde er?

F. Lidande är det ord jag kommer på. Jag tror inte att det ligger för mig att möta obehagligheter.

S. Det är en smaksak. Vad betyder "obehaglig"? Det betyder att betala. Jag håller alldeles med om att det är bättre att få saker för intet, men någon dylik metod har inte uppfunnits ännu. Antingen förstår man detta och säger: "Jag skall betala, jag måste bara veta: hur?"; eller tvivlar man och säger: "Det vore bäst, om jag inte betalade eller betalade till mig själv." I det senare fallet händer ingenting.

F. Först var jag angelägen om att arbeta. Nu finner jag att det är för mycket att göra, och jag känner att det är hopplöst.

S. Även om det förefaller mycket, när man beskriver det, handlar allt om ett och samma. Det kräver tid; det är en organisk process. Saker har gått på tok under många år, det är nödvändigt att ge dem tid att vändas rätt.

F. Ibland känner jag mig mycket rädd, då jag inte vet vad jag sysslar med eller vad jag vill ha. Jag tillåter mig att bli mycket negativ.

S. För det första skall ni inte tillåta er det; och för det andra, när ni svävar i tvivelsmål, skall ni minnas att söka frammana andra "jag", vilka har en viss värdering. Detta är det enda sättet att övervinna tvivel.

F. Det finns tillfällena, då jag känner en stark avsmak för detta arbete och en längtan att fly, ty det finns något inom mig som jag inte vill ge upp. Hur kan jag kämpa med det?

S. Antingen får ni fly eller fortsätta att tveka, tills ni blir säker på det ena eller det andra. Ni skall inte göra något, medan ni tvekar; det är mycket viktigt att minnas detta. Liksom är fallet med förståelsen, skall ni välja endast det ni förstår bättre och tänka på det. Vad avser görandet måste ni välja det ni är säker på och inte förstöra ert liv med sådant ni inte förstår. Om ni tänker rätt, det vill säga om ni samlar och behåller endast det ni förstår och försöker göra det ni förstår, kommer sådant att öka i mängd. Men om ni fyller ert tänkande med sådant ni inte förstår, kommer ni aldrig ur fläcken. Detta är en mycket bestämd del av systemets metod.

Det är mycket som vi känner mycket väl, men vi fortsätter att bedraga oss själva, främst ifråga om ord. Det är mycket svårt att förstå ordens värde. "Fattiga i anden" är de som inte tror på orden, och "rika i anden" är de som tror på orden. Ofta säger folk, "Om jag gör det och det, så blir det mycket bra". De förstår inte att det är omöjligt att göra exakt som de önskar, att varje sak blir litet annorlunda och att till slut allt är något helt

annat. När de sedan ser att det är något annat, säger de, "ja, men den ursprungliga idén var fin". Det var den inte. Den endast såg fin ut som idé, men när den skulle förverkligas, blev den sin egen motsats, och dylikt händer ofta. Idén förändras med nödvändighet på grund av friktionen. Det finns somliga ideer, som kan genomgå trekrafter, och andra, som inte kan det, som kan finnas till endast såsom en enda kraft, eller en halv eller en fjärdedels kraft.

F. Jag tror att den förståelse vi söker kan nås endast av några få. Är det inte sannolikt att många av oss når fram till en intetsägande mur av utmönstring och inte kommer vidare?

S. Inget kan garanteras. Men om någon vill ha något och försöker arbeta och inte uppvisar något särskilt obehagligt särdrag, som är mycket svårt att handskas med, har denne en chans. Det är allt jag kan säga. Man har exakt samma chans som alla andra. En människa kanske har mycket goda och sköna särdrag och likväl bakom dessa har ett enda litet särdrag, som gör arbetet mycket svårt, kanske svårare än för någon annan, som inte har sådana lysande drag.

F. Är samvetet det som skulle hjälpa oss mest att känna oss själva?

S. Ja, det är ett nödvändigt inslag; man måste gå igenom det. Det är det obehagligaste i världen, ty i det vanliga tillståndet kan vi dölja saker för oss själva. Om det är något vi inte önskar se, bara blundar vi och ser det inte. Men i tillståndet av samvete går det inte att blunda.

F. Hur kan man föra in systemets ideer i vardagslivet?

S. Genom att studera sig själv och studera systemet. Envar har sina många personliga frågor och problem, men som det nu är står systemet vid sidan av. Så småningom lär ni er att förbinda det med allt fler saker, och efter någon tid kommer systemets ideer att ingå i allt.

F. Är det då slöseri med tid att prata i onödan, att skratta och skämta, när man känner att man vill göra det?

S. Det är inget fel med det i sig självt. Det som är fel är det som ökar maskinmässigheten. Att fördriva tiden med att småprata och skratta hör till det mest mekaniska. Allt beror på vad ni vill ha. Om ni beslutar att vila, kan det verkligen vara en vila. Men om ni inte kan hejda det, om det tar makten över er, så är det fel.

F. Jag kan iakttaga hur mycken energi jag slösar på oklara inbillningar, dagdrömmar och oro, men jag är maktlös att hindra detta.

S. Hela systemet är ett sätt att hindra detta. Men först måste ni studera. Ni handskas med en mycket invecklad maskin, och ni måste känna den. Genom att studera den, lär man vad som måste bli kvar, vad som måste försvinna, vad som hjälper och vad som hindrar, vad man måste avlägsna, vad man måste uppmuntra. Människor antingen inser inte att de kan för-

ändras eller, om de inser det, tar alltför lätt på det. De tror att det är tillräckligt att inse saken, att fatta beslutet, och att man därefter förändras. Men själva insikten ger ingen förändring; vi har för många tendenser skapade inom oss. Vi måste veta hur vi skall kämpa med dem.

F. Jag ställs ständigt och jämt inför mitt förflutna. Rötterna ligger långt tillbaka.

S. Just det. Men det finns ingen direkt metod; vi måste börja med den dag som är, vi kan inte förändra gårdagen. Försök att förändras i dag, och detta kan ge en säker förändring i morgon. Detta är det tillstånd vi alla befinner oss i, de förutsättningar vi har att utgå ifrån. Men det är inte ett hinder, som inte kan övervinnas.

F. Jag har på senaste tiden varit mycket negativ ifråga om de förhållanden jag befinner mig i, och jag tycker att jag inte kan se klart vilken inställning jag borde ha.

S. Det är alldeles sant att man i vissa förhållanden är för mycket identifierad med något visst och förlorar möjligheten att se skillnaden mellan saker. Ibland är det omöjligt att göra något, och ibland är det möjligt att kämpa. Dessutom har vi en tendens att förstora och överdriva. Förhållandena kanske inte är så dåliga. Det finns många sätt att se, och det är endast ni som kan avgöra vad som verkligen är fallet.

F. Svårigheten ligger i att jag inte vet vad som är rätt och vad som är orätt i det vanliga livet, och detta verkar som en skärm eller skönmålning för mina handlingar.

S. Vi kan inte säga att vi inte vet. Vi vet eller åtminstone borde veta. Ingen kan leva utan vissa ideer om rätt och orätt. Men när ni kommer till systemet och förstår dess grundval, inser ni att rätt hänger samman med det som är medvetet och orätt med det som är mekaniskt. Om människor är något medvetna, så mycket de nu kan vara det, ungefärligen medvetna, så att säga, har de en bättre riktning. Även om man står stilla, gör det en skillnad, om man är vänd mot det ena eller det andra hållet.

F. Är det fel att ställa frågor för att tillgodose nyfikenheten?

S. Nyfikenhet är något normalt, om den är stark nog att få er att studera och den är nyfikenhet av rätt slag. Det finns nämligen olika slag. Rätt nyfikenhet är en mycket viktig intellektuell känsla.

F. Varifrån kommer vår nyfikenhet på sanningen? Och varför är vi nyfikna över huvud taget?

S. Nyfikenheten är en särskild känsla, som finns i varje centrum. I tankecentrum hänger den samman med vetgirigheten. Men hur förbinder ni den med idén om sanning? Det är helt enkelt en intellektuell process. Intellektuellt urskiljer vi vad som är sant och vad som är falskt, och naturligtvis är vi vetgiriga ifråga om vad som är sant och inte om vad som är falskt, åter-

igen endast i vårt intellekt. Fastän vi inte vet vad sanningen är, kan vi veta vad som avgjort inte är sant. Vårt intellekt är så funtat att vi kan veta vad som är falskt, även om vi i många fall inte kan säga vad som är sant.

F. Vad är skillnaden mellan vetgirighet och vanlig nyfikenhet?

S. Det som gör skillnaden är vad den riktas emot. Om ni vill veta vad er granne sysslar med, något som inte angår er, eller om ni vill veta något om trekrafter, så finns dessa två begär i olika delar av centra. Vanlig nyfikenhet är bara svaghet, dumhet.

F. Jag saknar nog det rätta slaget av nyfikenhet, ty jag har svårt att ställa frågor. Antingen är jag för lat eller tror jag att jag kan besvara dem själv.

S. Om ni verkligen vill ställa vissa frågor, kommer ni att ställa dem, även om ni tror att ni redan vet svaret. Om ni försöker *tänka*, kommer ni att ha frågor; ni måste ha många frågor nu, men ni formulerar dem inte. Det är omöjligt att inte ha frågor, ty det finns hundratals saker ni skulle vilja veta. Ni måste alltså tänka på dessa saker och försöka formulera dem.

F. Vad betyder det egentligen att äga enhet? Jag trodde att det var detsamma som ett bestående "jag", men nu är jag inte så säker.

S. Det kan vara detsamma; det beror på vad ni utgår ifrån i er förståelse. Ni kanske fattar ett beslut och sedan två eller tre dagar senare handlar emot det och rättfärdigar er själv. Eller ni kanske vill kämpa, försöka att inte göra något som ni vanligen gör, och när ni märker att ni gör det igen, inser ni att ni inte äger enhet. Också i vårt tillstånd kan vi sträva efter att nå enhet, det vill säga samla oss, eller kan vi vara splittrade och inte göra något åt det.

F. När man kämpar med att utföra ett arbete man inte tycker om, vad kan man då göra för att utföra det väl, förutom att inte vara identifierad?

S. Till en början, när ni försöker utföra ett arbete, kan ni inte fånga den rätta punkten, från vilken ni kan utföra det, ty arbete av det ena eller andra slaget kan utföras från endast en punkt inom er, och det är ibland mycket svårt att finna denna punkt. Till exempel är det ofta så, när man vill skriva ett brev, men när man väl börjar, kanske man skriver mer än man trodde att man kunde. Det hela handlar om att finna den rätta punkten i det rätta centret. För allt vi gör finns det en viss del av ett visst centrum som kan göra det eller i alla händelser göra det mycket bättre än någon annan del av samma centrum eller av andra centra.

F. Om man utför något väl, medför det då att den falska personligheten i någon mån kuvas?

S. I en viss utsträckning kan man fatta det så. Det betyder att om man kan utföra något väl, förmår man ha en viss måttstock, enligt vilken man kan mäta både hur andra utför saker och hur man själv gör det och inse när man gör något på ett felaktigt sätt. Om man inte har något sådant, om man

inte kan utföra något väl, har man ingen måttstock.

F. Jag har en viss kritisk inställning till människor, som jag ofta träffar, och jag har försökt att hejda det, men det har kommit tillbaka igen på ett mycket dåligt sätt.

S. Ja, ibland kan det vara något mycket betryckande och svårare att hejda än folk tror. Det finns endast en sak – att blott betrakta det ur den personliga vinstens synvinkel. Får ni ut något av denna kritiska inställning eller inte? Ni skall se att den inte ger er någonting. Vi glömmer ofta denna fråga om personlig vinst; likväl är den icke endast berättigad utan även den enda bedömningsgrunden. Ibland slösar vi oerhört med ansträngningar, tid och känslor på saker som inte kan gagna oss. Kanske detta hjälper er att inte kritisera. Det är alldeles detsamma som att kritisera vädret.

F. Jag tycker ofta att saker är dåligt ordnade.

S. Och att ni kan ordna dem bättre? Ni kan kämpa med detta slags tänkande, inte när ni känner det med känslan utan senare, när ni bättre kan se, om så endast ur den synvinkeln att vi måste taga allt som det är. Ni kan inte ändra det, ni kan ändra bara er själv. Detta är den enda rätta inställningen, och om ni tänker tillräckligt ofta på det, kommer detta känslolag att försvinna och kommer ni att se saker i rätt skala, i rätta förhållanden.

F. Finns det något sätt att hindra en från att uttrycka förargelse? Jag förlorar så mycken kraft på det.

S. Och genom att uttrycka den skapar ni kanske orsaken till ytterligare förargelse. Försök fånga er själv i detta! När ni uttrycker förargelse, försök då se att ni gör det inte därför att ni inser att ni inte kan hjälpa det utan därför att ni lurar er själv genom att tro att ni gör det med avsikt; ni önskar ändra saker, folk borde inte göra detta och vålla er förargelse och så vidare. Men sedan ni uttryckt den, kan det hända att det är värre, det kanske förargar er ännu mer. Det är alldeles meningslöst att frambringa fel resultat. Om ni tänker på detta felaktiga resultat, kanske ni finner kraften till att inte uttrycka er förargelse, och sedan kanske orsaken försvinner, därför att det som tidigare förargade er nu får er att skratta. Vi tror ofta att vi uttrycker negativa känslor, inte därför att vi inte kan rå för det, utan därför att vi borde uttrycka dem. Det finns alltid något avsiktligt däri.

F. Men kan man inte bli arg med rätta, om något är fel?

S. De farligaste negativa känslorna härrör från känslan av orättvisa, indignation. De får en att förlora mer energi, och de är värre, om man har rätt.

F. Varför är det värre, om man har rätt?

S. Därför att man rättfärdigar det. Om man har fel, kan man inse att det är absurt att vara arg. Men detta är inte en fullständig förklaring. Börja se på det ur denna synvinkel: minns att det finns mycket stora saker som är fel. Vi identifierar oss vanligen med små saker och glömmer de stora. Om vi

börjar tänka på de stora sakerna, inser vi att det inte är någon mening med att identifiera sig med en liten sak som är fel. Och en liten identifiering leder till en annan liten identifiering. Men återigen är det inte en fullständig förklaring.

F. Kan människor ha en bestående påverkan på andra?

S. Ja, i en viss utsträckning kan de det, så mycket som ni tillåter dem. Om ni låter er själv drivas i den riktningen och låter dem påverka er, kommer de att påverka er. Men om ni säger till er själv, "Jag vill inte låta mig påverkas", så påverkar de inte. Kom ihåg att de är maskiner! Kan en maskin påverka er? Ja, om ni låter den göra det. Antag att ni ser en underbar bil och skulle kunna offra livet för att äga den bilen. Då betyder detta att ni påverkas av bilen. Det är detsamma med människor. Man är öppen för påverkan från andra människor i den mån man är identifierad eller kräver hänsyn.

F. Vad arbetet beträffar, kan man skada människor genom att påverka dem felaktigt?

S. Ja, det kan man – ifråga om vissa människor, inte alla. Vissa människor är mycket lättpåverkade, så om man ger dem felaktiga ideer om arbetet, kan det skada dem. Det är därför som det alltid är nödvändigt, när man talar med människor, att vara noga med att inte bli missförstådd, inte ge fel intryck.

F. Skulle ni vilja förklara varför djup sömn följer på en stunds intresse och drift att experimentera och varför under sömnen all önskan att upprepa experimentet försvinner?

S. Varje funktion, varje ansträngning, kräver energi, och uppvaknandet kräver särskild energi. Om i uppvaknandets ögonblick något felaktigt inträffar, om det sker något slags identifiering, eller något liknande, ger det upphov till ett oerhört slöseri med energi, och därefter kan man sova länge utan att minnas möjligheten att vakna. Men endast om något felaktigt inträffar i uppvaknandets ögonblick. Och i vårt nuvarande tillstånd kan något felaktigt inträffa i varje stund, därför att vi inte vet vad som händer. Till exempel kan någon negativ känsla komma in och ge upphov till ett sådant slöseri med energi att inget blir kvar på lång tid. De viktigaste ögonblick, då man skall försöka minnas sig själv, är alltså ögonblick då man vanemässigt är som mest identifierad, ty om man kan minnas sig själv i dessa svåra stunder, blir det lättare i andra stunder. Men om man väljer endast de lättaste stunderna, så kan man inte göra det i svåra stunder. Det är nödvändigt att försöka bådadera.

F. Om en människa kunde leva hela sitt liv i ett tillstånd av medvetande, skulle hon då inte kunna göra något som var orätt?

S. Vi kan inte dryfta sådana ytterlighetsfall och tala om "alltid". Men om

en människa bleve om så bara något medveten, om hon vore i stånd att styra sig själv emellanåt, en halvtimma eller rent av bara några minuter, skulle det göra en sådan oerhörd skillnad att inget vi vet om den vanliga människan kunde tillämpas på henne. Att handla orätt är en annan fråga. Man kan med bestämdhet säga att om en människa kan minnas sig själv om så bara i denna lilla utsträckning, gör hon inget mer eller mindre allvarligt utan att veta vad hon gör och blir medveten i ögonblick då hon gör något särskilt viktigt.

F. Skulle ni kunna säga mig vad det är för skillnad mellan två döende människor, av vilka den ena har lärt sig själverinringens konst och den andra aldrig hört talas om den?

S. Nej, det krävs en fantasibegåvad författare för att skildra detta. Det finns många olika möjligheter – människorna kan vara mycket olika och olika omständigheter kan råda.

Jag tror att det är bäst att ni får höra en berättelse. Det är en gammal berättelse, som vi fick höra i moskvagrupperna år 1916, och den handlar om upphovet till systemet och arbetet och om själverinring. – Det hände sig i en okänd stad vid en okänd tid att en slug man kom gående förbi ett kafé och där råkade på en djävul. Djävulen var i ett mycket förkommet skick, både hungrig och törstig, så den sluge tog honom med sig in på kafeet, beställde fram kaffe och frågade honom vad det var som hade gått på tok. Djävulen svarade att affärerna hade upphört. Förr i tiden hade han brukat köpa själar och bränna kol av dem, ty när människorna dog, visade de sig ha mycket feta själar, som han kunde forsla till helvetet, och alla djävlar gladdes däråt. Men nu hade alla helvetets eldar slocknat, ty när människorna dog, lämnade de inga själar efter sig.

Då framkastade den sluge att de kanske kunde göra affärer tillsammans. Han sade: "Säg mig hur man gör själar, så skall jag ge dig ett tecken, som visar vilka människor som har själar, som jag har gjort," varpå han beställde fram mera kaffe. Djävulen förklarade för den sluge att denne skulle lära människor att minnas sig själva, att inte vara identifierade och så vidare. Då skulle efter en tid själen börja växa för dem.

Den sluge skred till verket, organiserade grupper och lärde människor att minnas sig själva. Några av dem började arbeta på allvar och försökte omsätta i handling vad han hade lärt dem. Sedan dog de, och när de kom till himmelens port, stod Sankte Per med sina nycklar på den ena sidan och djävulen på den andra. När Sankte Per gjorde sig beredd att öppna porten, brukade djävulen säga, "Får jag bara ställa en fråga? Kom du ihåg dig själv?" "Javisst," svarade den döde, varpå djävulen sade, "Ursäkta, men den här själen tillhör mig." Detta pågick en lång tid, tills man på något sätt lyckades underrätta de levande på jorden om vad som försig-

gick vid himlaporten. När de människor, som den sluge undervisade, fick veta detta, kom de till honom och frågade, "Varför lär du oss att komma ihåg oss själva? När vi sedan dör och talar om att vi har kommit ihåg oss själva, tar djävulen oss!" Den sluge svarade med att fråga, "Lärde jag er att *tala om* att ni kom ihåg er själva? Jag lärde er att inte tala." De sade, "Men detta gällde ju Sankte Per och djävulen!" Den sluge genmälte, "Men har ni någonsin sett Sankte Per och djävulen på våra gruppmöten? Tala alltså inte! Några talade inte och lyckades också komma in i himlen. Jag har inte bara slutit ett avtal med djävulen. Jag har också tänkt ut en plan, varmed jag lurar djävulen."